

Voorjaarsnota 24, hoofdlijnenakkoord en de gemeentefinanciën.

pevevevedebebeenescee

Het financieel ravijn voor besluitvorming voorjaarsnota 24

Ombuigingen 2026 op Gemeentefonds (x mln. euro)	2026
Korting accres 22-25	-2.196
Rijksbijdrage (MN 23 & VN 23)	924
Opschalingskorting	-675
LPO-korting schommelende tranches accres	-407
Ontbreken 'trap op' volume-accres 2026 (stand VN 23)	-764
Totaal (x 1 miljoen euro)	-3.118

Fondsbeheerders kwamen in 2023 op 2,3 miljard lager accres dan trap op en 675 miljoen opschalingskorting

Met korting geen dekking voor structurele afschrijvingslasten & rentelasten van investeringen en lonen nieuw vast personeel

Voorjaarsbesluitvorming: Reguliere verwerking loon en prijsbijstelling.

Septembercirculaire 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Reeel-accres	1.134	921	0	706	670	n.b.
Schommeling reeel-accres 27 e.v.					-3	
Accreskorting 22-25			-2.321			
Reparatie Rutte IV tranche 26			924			n.b.
Opschalingskorting tranche 26			-675			
Prijs-accres	2.026	1.557	1.365	1.117	994	n.b.
Schommeling prijs-accres 24 e.v.			-297	-7	-18	
Accres totaal	3.160	2.478	-1.004	1.816	1.643	n.b.
CEP 2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Reeel-accres	1.134	921	0	711	690	676
Schommeling reeel accres 27 e.v.					-3	-1
Accreskorting 22-25			-2.321			
Reparatie Rutte tranche 26			924			
Opschalingskorting			-675			
Prijs-accres	1.932	1.365	1.189	1.045	1.044	1.086
Schommeling prijs-accres 24 e.v.			-294	-7	-18	-2
Accres totaal	3.066	2.286	-1.177	1.749	1.713	1.759
Vershil prijs-accres	-94	-192	-176	-72	50	0
Vershil schommelingen	0	0	3	0	0	-3
Vershil reeel accres	0	0	0	5	20	0
Vrijval BTW-comp.fonds	214					

Voorjaarsbesluitvorming: Afspraak intrekken opschalingskorting en vervroegen bbp-systematiek

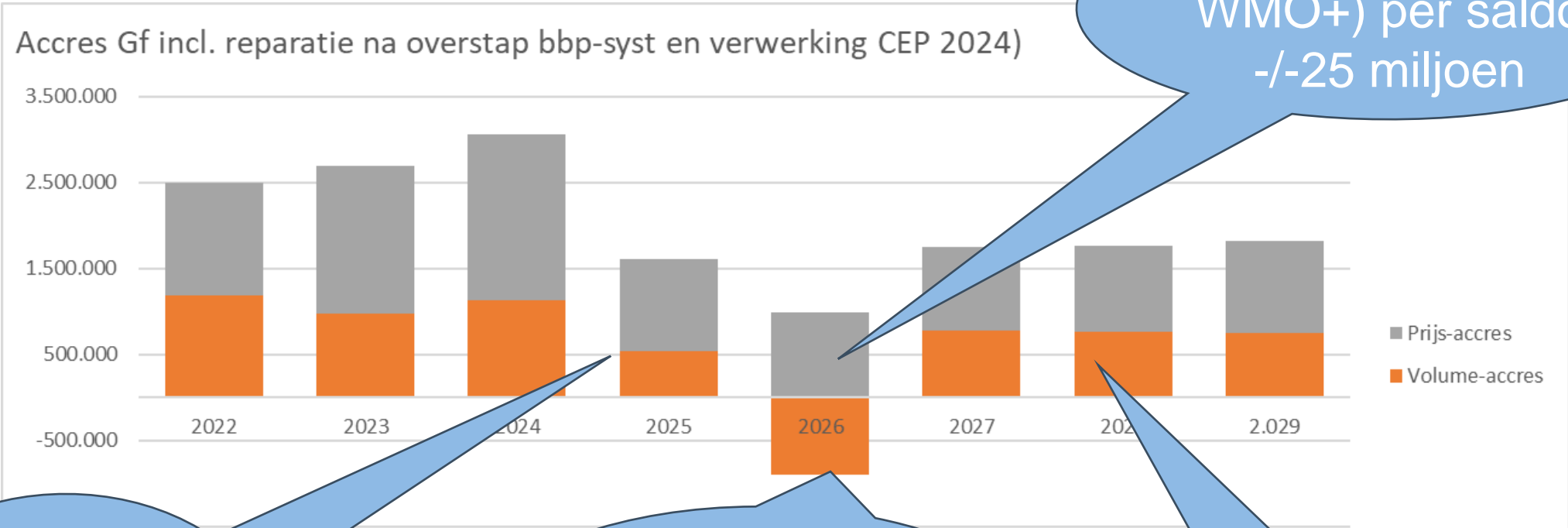
Besluit VJN 24	2.024	2.025	2.026	2.027	2.028	2.029
Reeel-accres	836	812	742	711	690	676
Reparatie Rutte IV tranche 26			924			
Herberek.accreskort + bbp-vol-accres			-3.054	-2	-5	-6
Reparatie incident.korting 25			675			
Schommeling reeel accres 24 e.v.		-14	-103	-6	-12	-4
WMO plus			75	75	75	75
Reparatie volume	298	-50	-50	-27	-21	-25
Prijs-accres	1.512	883	1.003	1.045	1.044	1.086
Reparatie prijs-accres	420	-20	186			
Schommeling prijs-accres 24 e.v.		-25	-150	-8	-18	-4
Accres totaal VJN 2024	3.066	1.611	248	1.749	1.713	1.759
Schommeling prijsaccresen 22 &23			-199	-46		
Accres totaal mei 2024	3.066	1.611	49	1.703	1.713	1.759
Verschil VJN 24 met CEP 24	0	-675	1.425	0	0	0

Hoofdlijnenakkoord nieuw kabinet wijzigt niets aan accresen Voorjaarsnota 2024

- BBP-volume-accres en BBP-prijs-accres vanaf 2024. Verschil met oude accres (na verwerking CEP 24) wordt in 2024 gerepareerd.
- In 2025 accres (na verwerking CEP 24) juist per saldo 675 miljoen euro korting, deze korting wordt in 2026 teruggedraaid.
- In 2026 een BBP-volume-accres en BBP-prijs-accres. Per saldo hoger accres door vervallen opschalingskorting en terugdraaien korting 675 miljoen in 2025. (BBP-volume-accres wordt gedekt door meer Accres 22-25 af te romen, ingreep per saldo dus nihil.)
- Vanaf 2026 extra plus van structureel 75 miljoen per jaar voor snellere stijging kosten WMO (300 miljoen in 2029). Maar kunnen gemeenten dit wel in hun begroting meenemen nu dat geld op de aanvullende post bij MinFin staat?
- Nog steeds schommelen de oude accres tranches 22-25 in latere jaren neerwaarts onder het mom van '*vergroten stabiliteit*'. Dit is een korting van structureel 450 miljoen in 2026 en structureel 60 miljoen in 2027.

Accres incl. reparatie & WMO+ na overstap bbp-syst. VJN 24

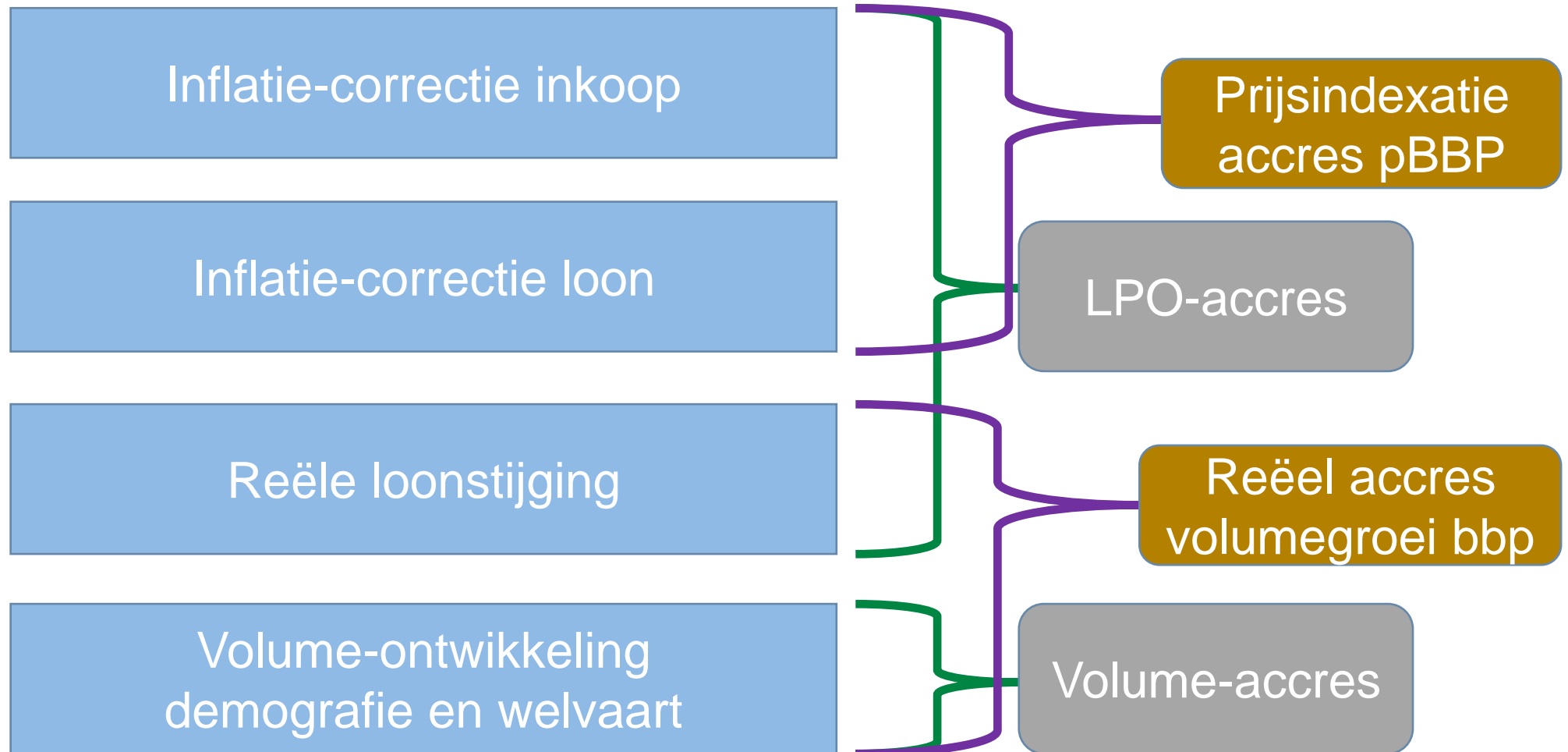
Accres 26 (excl. WMO+) per saldo +/-25 miljoen

675 mln. lager accres

Ravijn deels gedempt door nemen deel van verlies in 2025 en de WMO+

Hoger volume-accres door WMO+

Met overstap naar nominaal bbp terug naar afsplitsing reëel accres i.p.v. volume-accres

Wijzigingen gemeentefinanciën door hoofdpijnenakkoord

- Overheveling specifieke uitkeringen naar gemeentefonds met 10% korting vanwege lagere administratieve lasten (638 mln. struct. in 2026)
- 511 miljoen korting jeugdzorg (naast hervormingsagenda) wordt geschrapt (500 mln. in 2026 en 511 mln. vanaf 2027)
- Lagere vergoeding BUIG vanwege minder bijstand-uitkeringen asielzoekers (100 mln. in 2027)
- Bevriezing van verzorg- en verpleeghuisplekken wordt teruggedraaid, waardoor de WMO-kosten bij gemeenten minder snel oplopen.
- Landelijke voorziening vreemdelingen wordt afgeschaft & bonus uit spreidingswet voor realiseren opvangplekken asielzoekers wordt afgeschaft.
- Politieke ambtsdragers gemeenten in 2026 op de nullijn.
- Afspraken over beperken van de jaarlijkse stijging van de OZB-belasting

Versnellen woningbouw in hoofdpijnenakkoord

- Per jaar 1 miljard bovenop huidige gelden voor versnellen woningbouw (5 miljard)
- Per jaar 500 miljoen bovenop huidige gelden voor infrastructuur van nieuwe woningbouwprojecten (2,5 miljard)
- Planbatenheffing als nieuwe doel-belasting voor gemeenten.
- Belasting op gronden voor woningbouw als nieuwe doel-belasting voor gemeenten.

Onzekerheden en andere zaken hoofdpijnenakkoord

- Beperken programma School en Omgeving (157 mln.) Wat is het effect op Spuks onderwijsachterstandenbeleid? Ook gelden hogere lonen leraren randstad vervallen.
- Opheffen transitiefonds, hierin zat 50 miljoen voor de uitvoeringskosten van gemeenten voor de stikstofproblematiek en transitie. Wat gebeurt daarmee?
- ROB-advies klimaatmiddelen kent hogere uitvoeringskosten klimaat. Hiervoor is geen geld gereserveerd in het akkoord. Klimaatfonds wordt met 1,2 miljard gekort.
- Verlaging intensivering publieke gezondheid (300 mln.) Wat valt hiervan neer bij gemeenten en hun GGD-s?
- Valt een deel van de generieke taakstelling subsidies van 1 miljard voor o.a. gezonde leefstijl, inclusiviteit, participatie en medezeggenschap neer bij gemeenten?
- Hoe hoog is de extra druk op gemeentelijke subsidies als het BTW-tarief voor cultuur wordt verhoogd van 9% naar 21%?
- Nationaal groeifonds wordt opgeheven. Ronde 4 en 5 vervallen (6,8 miljard). Deel ervan kwam bij gemeenten terecht.

Het EMU-saldo en bijkomende risico's

CPB-raming	2025	2026	2027	2028
EMU-saldo	-2,8%	-3,3%	-2,2%	-2,7%
EMU-schuld	48,6%	50,3%	50,7%	51,8%

- Een overschrijding van de uitgavenkaders wordt verhaald met een korting op de loon- en prijsbijstelling van de deelbegrotingen op de rijksbegroting.
- Het niet realiseren van de 1,6 miljard afdrachtskorting Europese Unie wordt verhaald door pondsgewijze verlaging van alle deel-begrotingen op de rijksbegroting.
- Wat is de reactie van de Europese Commissie op de overschrijding van het EMU-saldo in 2026 nu er nieuwe regels voor dat jaar gelden?

De financiële conditie van gemeenten

Jan van der Lei, mei 2024

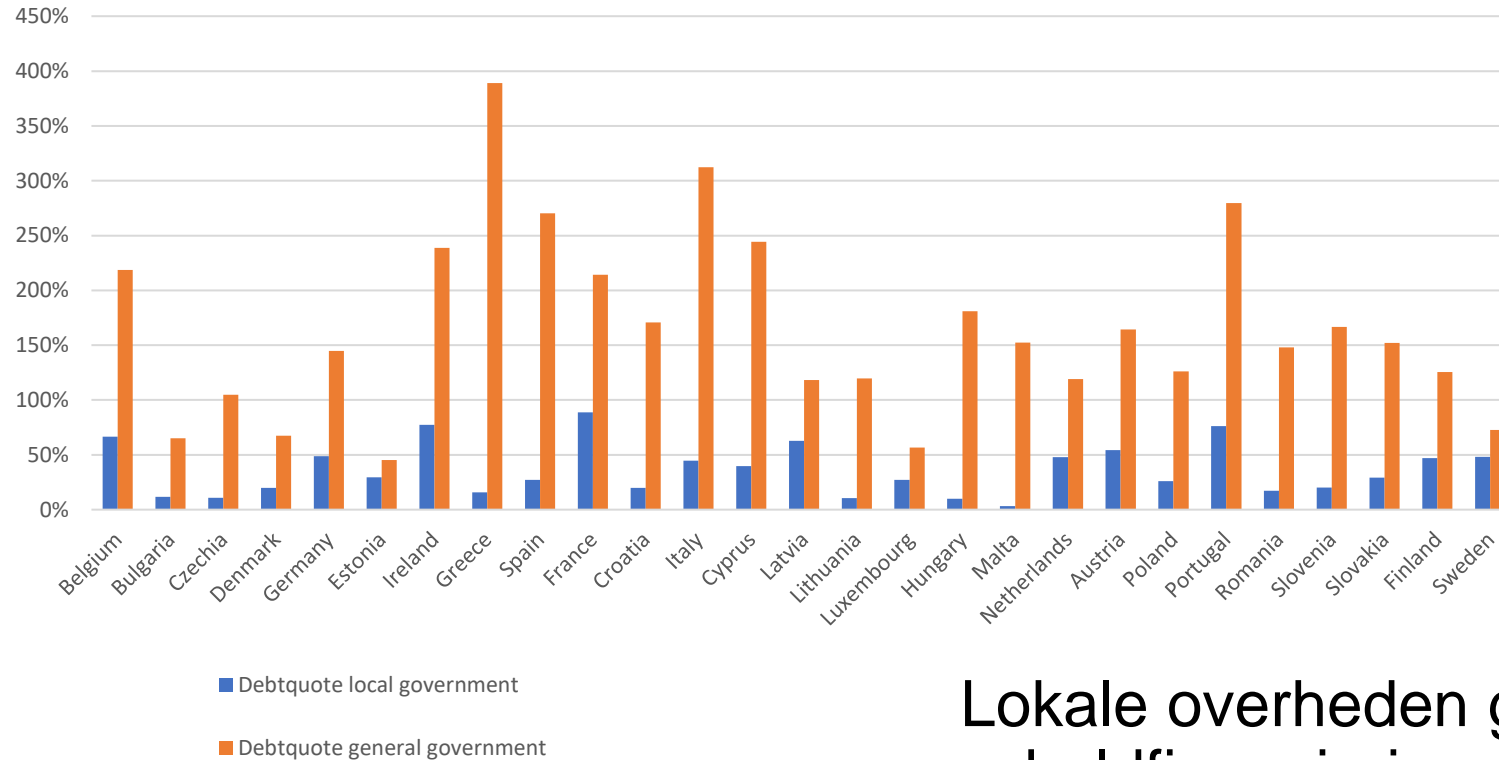

Een gemeente is een klein landje in een Unie

1. Een gemeente is een inkomens bestedende organisatie. Zijn de uitgaven hoger dan de inkomsten dan stijgt de schuld en visa versa.
2. Een gemeente heeft het eeuwige leven. De schuld hoeft (vanuit het perspectief concernfinanciering) niet te worden afbetaald, maar kan worden geherfinancierd. Daardoor is jaarlijks een gematigde schuldgroei mogelijk als rentekorting of zelfs als extra inkomensbron. Door bijvoorbeeld inflatie blijft bij een gematigd financieringstekort de schuldquote constant (het inkomen groeit nominaal door).
3. Een gemeente heeft een financiële verhouding met de centrale overheid. Via die overdrachten wordt geld herverdeeld. Macro-economische stabilisatie is een taak van de centrale overheid. Deels loopt die via de overdrachten aan gemeenten. Gemeenten lenen daarom voornamelijk voor investeringen met meerjarig nut. En soms voor het opvangen van 'tijdelijke' exploitatietekorten tijdens ombuigingen.
4. Een gemeente heeft een (indirect) gekozen bestuur voor bepaalde tijd voor besluiten over het aanbod van publieke goederen en diensten en over belastingen en tarieven. Er is daardoor alleen sprake van kostprijzen, niet van marktprijzen.

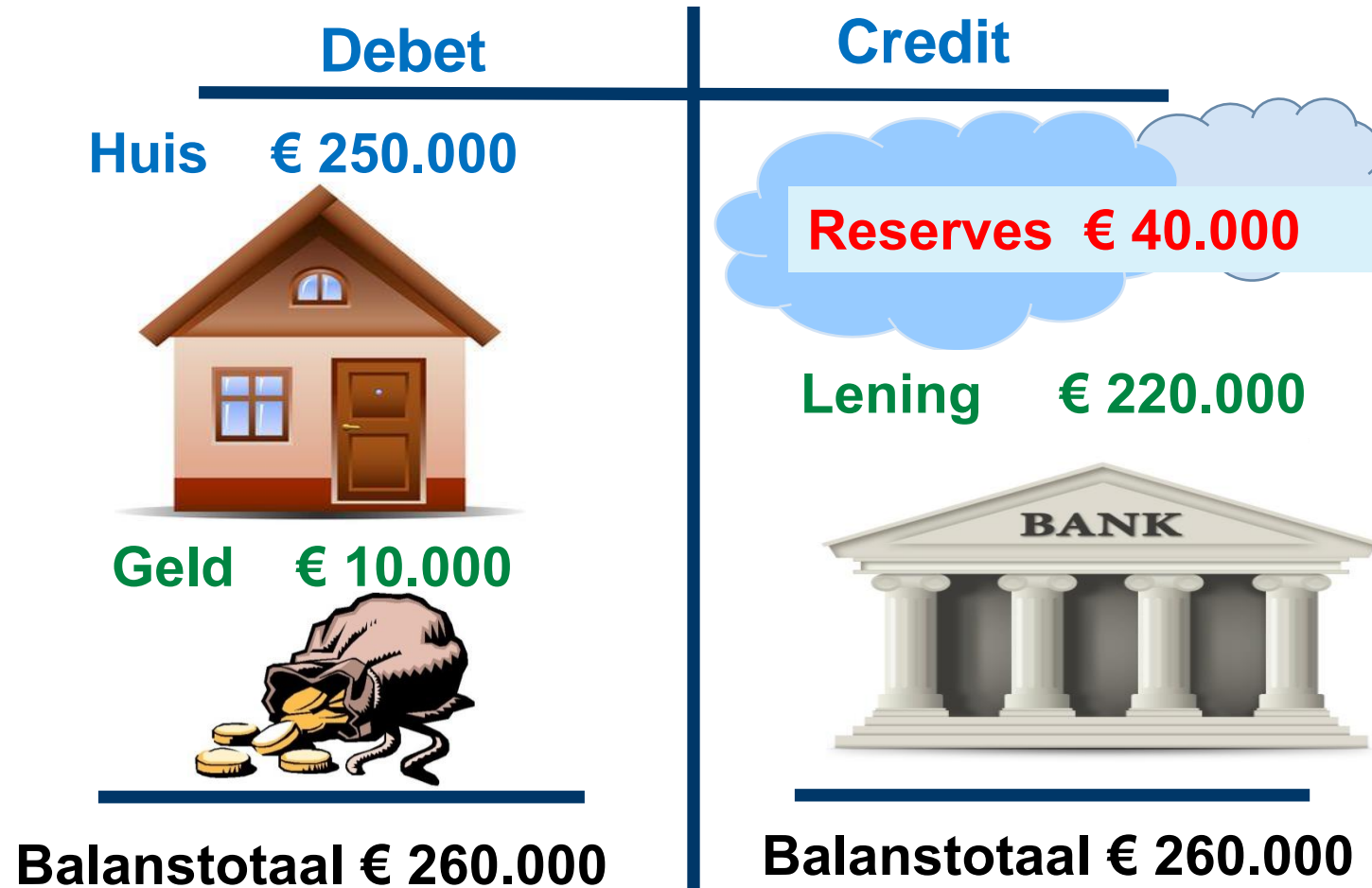
Schulden sector lokale overheden in Europa prudent

EU- government-debt 2021 in percentage of income

Lokale overheden gebruiken schuldfinanciering voornamelijk voor investeringen in kapitaalgoederen. En zo nu en dan als buffer voor het opvangen van exploitatie-tekorten tijdens ombuigingen.

Links gemeentebezit, rechts de schulden, de reserves zijn een imaginaire balanspost (lucht)!

Bij een negatief exploitatieresultaat dalen de reserves, omdat de schuld (-belasting van het bezit) toeneemt!

Investerings lopen geheel via de balans! Netto investeringen laten de schuld jaarlijks stijgen.

Debet	Credit
Huis € 400.000 	Reserves € 40.000
Geld € 10.000 	Lening € 370.000
Balanstotaal € 410.000	Balanstotaal € 410.000

De netto investeringen vragen om aanvullende financiering. Voor behoud van voldoende solvabiliteit zijn jaarlijks positieve exploitatieresultaten nodig voor ‘eigen financiering’ van een deel van de netto investeringen. De ruimte voor een EMU-tekort van 0,5% bbp is voor schuldfinanciering van het andere deel.

Aantal gemeenten met financiële stress op de exploitatie-rekening is zienderogen afgenomen

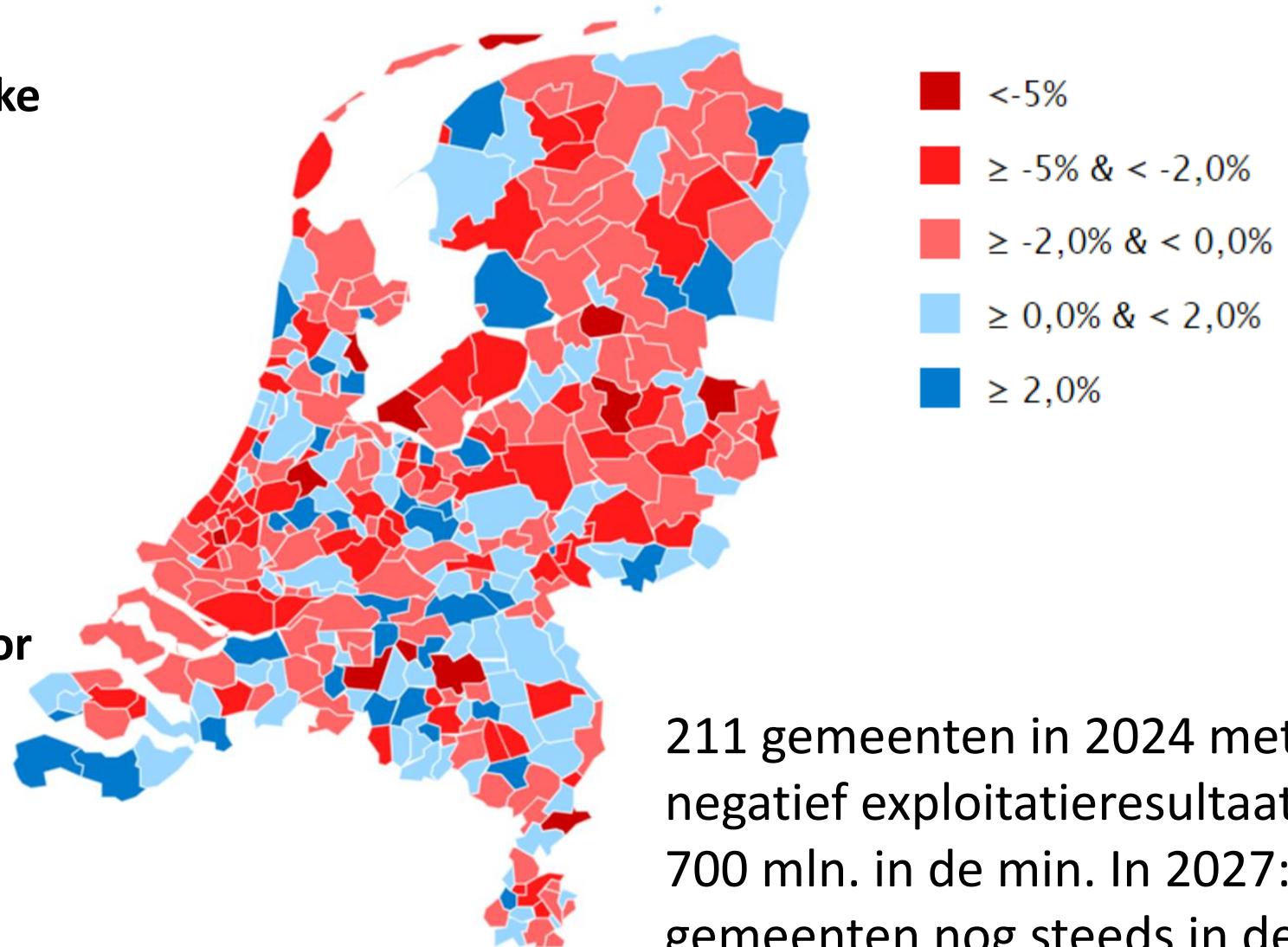
Aantal gemeenten met structureel negatieve exploitatieresultaten is met de jaarrekening 2022 klein.

Wat is de uitkomst van de exploitatie-begroting 24 na hoge inflatie en loonstijgingen

Provincie kijkt naar de wettelijke eis gemeentewet:
 Worden de structurele lasten wel gedekt door structurele baten?

Er is ook jaarlijks een resultaat incidentele baten en lasten!

Inzet bestemmingsreserves voor afschrijvingen ziet men als structurele baten.
 Er is elk jaar ook een resultaat bestemmingsreserves!

211 gemeenten in 2024 met een negatief exploitatieresultaat. Totaal 700 mln. in de min. In 2027: 280 gemeenten nog steeds in de min!
 Netto investeringen 2024: 5,7 mrd.

Einde